

Maaherra, Tromssa ja Finnmark

Romssa ja Finnmarkku stáhtahálddašeaddji
Tromssan ja Finnmarkun staatinhallittija

Päiväyksemme:

12.09.2024

Oma päiväyksenne:

Viitteemme

2020/2299

Oma viitteenne

KUNTA- JA ALUEMINISTERIÖ

Postboks 8112 DEP

0032 OSLO

Käsittelijän puhelinnumero

Gaute Sletteland, +47 - 77 64 21 58

Kaavoitusasian toimittaminen ministeriölle - Normannsetin teollisuus- ja satama-alueen kaavoitusta koskeva ratkaisematon vastalause - Gamvikin kunta

1. Johdanto

Liitteenä on Normannsetin teollisuus- ja satama-alueen kaavoitus, kaavan tunnus 5626_2017.01, sekä asiaa koskevat asiakirjat, vrt. kaavoitus- ja rakennuslain 5-6 ja 11-16 §.

Kaavaehdotuksen tarkoituksena on säännellä kalastus- ja meriteollisuusalueita sekä satamarakenteita Normannsetfjordenin länsi- ja itäpuolella sekä aallonmurtajaa Veviknesetistä Lille Kamøyaan.

Kaavaehdotuksen tarkoituksena on turvata kunnalle kaupallista maata kalastus- ja muun meriteollisuuden tulevaa kasvua varten.

Maaherran esittämää suunnitelmaa vastaan on vielä ratkaisemattomia vastalauseita. Vastalauseet koskevat lyhyesti sanottuna seuraavia kolmea asiaa:

1. Tromssan ja Finnmarkin maaherra (Statsforvalteren) katsoo, että Lille Kamøyalle ehdotettu vesiviljelyalue on ristiriidassa luokkiin "EN-Verittäin uhanalainen" ja "VU-Vaurioituva" kuuluvien uhanalaisten merilintulajien ja niiden elinympäristöjen etujen kanssa.

2. Maaherra katsoo, että ehdotettu vesiviljelyalue on ristiriidassa sellaisten anadromisten lohikalojen populaatioiden etujen kanssa, jotka elävät vesistöissä, joiden laatutaso on huonompi kuin hyvä.

3. Maaherra katsoo, että ehdotettu suunnitelma ei täytä vesiasetuksen 12 §:n mukaista uusien toimenpiteiden arviointivelvoitetta.

Ratkaisuja on yritetty löytää osapuolten välisellä vuoropuhelulla. Virallista sovittelua ei kuitenkaan ole suoritettu, vrt. suunnittelulain 5-6 §. Kunta on pyytänyt, että ministeriölle jätetään suunnitteluasia ilman sovittelua. Tapauksen historian perusteella valtioneuvosto katsoo, että sovittelun jatkaminen ei tule onnistumaan ja että asia on selvitetty riittävästi, jotta se voidaan jättää ministeriön ratkaistavaksi.

Sähköpostiosoite:

sttfpost@statsforvalteren.no

Turvallinen viestintä:

www.statsforvalteren.no/melding

Postisosoite:

Postboks 700

9815 Vesisaari

Norja

Vierailuosoite:

Strandvegen 13,
Tromssa

Damsveien 1, Vesisaari

Puh.: 78 95 03 00

www.statsforvalteren.no/tf

Järj.nro 967 311 014

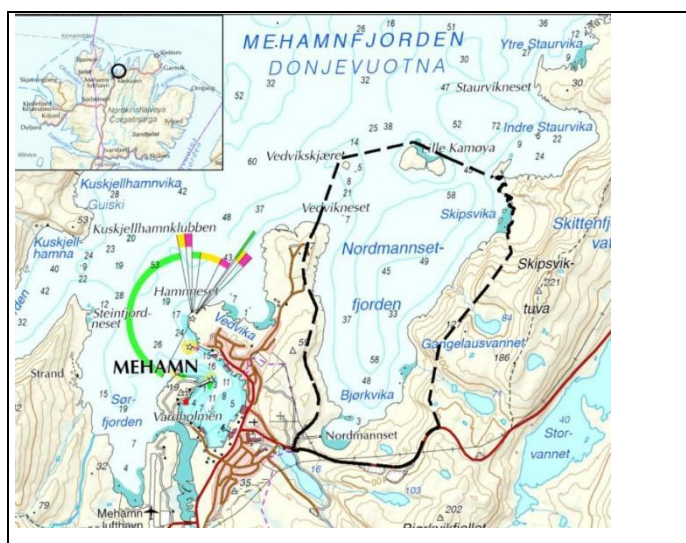
2. Ehdotettu kaavoitusalue ja sen suhde muuhun kaavoitukseen

Suunnittelualue, jonka pinta-ala on hieman yli 3,81 km², josta noin 2,46 km² on tarkoitettu merialueen maankäyttöön, kattaa koko Normannsetin vuonon koilliseen Mehamnista Vevikskjæretiin ja Lille Kamøyaan asti.

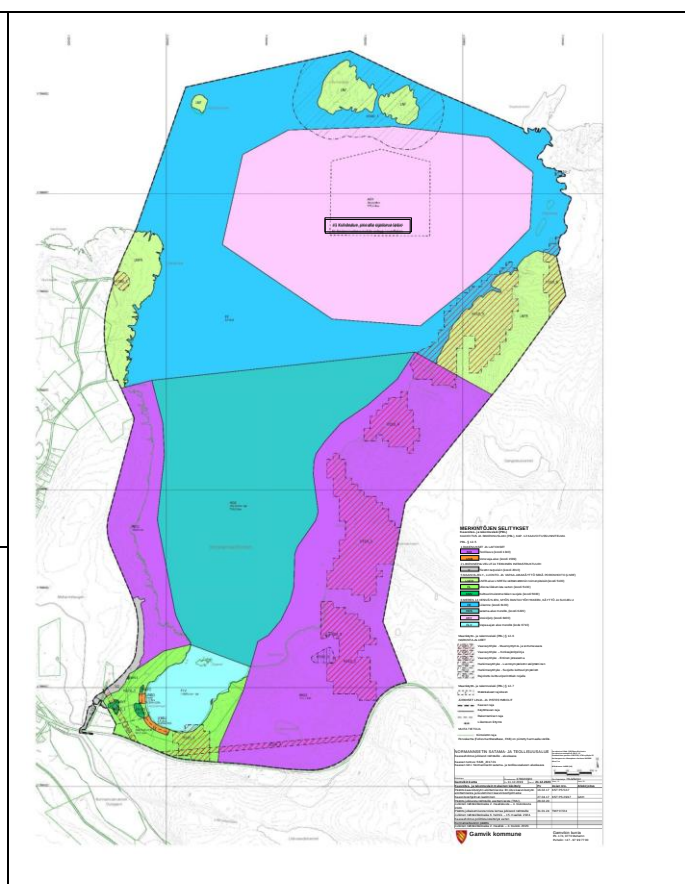
Normannsetin suunnittelualue ei ole päällekkäinen minkään hyväksytyn asemakaavan kanssa, mutta se rajoittuu lounaassa Mehamnin vastaanottoaseman voimassa olevaan asemakaavaan (kaavatunnus 2000.02). Lisäksi suunnittelualue rajoittuu etelässä Gamvikveienin louhoksen kaavoitusohjelmaan (kaavatunnus 2014.03), joka hyväksyttiin 19. maaliskuuta 2015.

Voimassa olevan kuntakaavan alueosassa suunnittelualue on osoitettu pääosin LNFR-alueeksi (Maatalous-, luonto- ja virkistyskäyttö sekä poronhoito), ja pienempi alue asuinkäyttöön.

Yleiskartta, jossa suunnittelualue on merkitty katkoviivalla:

Hyväksytty kaavakartta (vesiviljelyala vaaleanpunaisella varjostuksella):

3. Tausta ja prosessi

Kaavaehdotus on käynyt läpi laajan prosessin ja menettelyn ennen kunnanvaltuuston suunnittelupäätöstä.

Kaavoitustyö aloitettiin jo vuonna 2017, ja asemakaavaehdotus asetettiin julkisesti nähtäville talvella 2020.¹ Avinor ja maaherra esittivät kaavaehdotuksesta vastalauseensa. Avinorin vastalauseet perustuivat Mehamnin lentoaseman lentoturvallisuuteen, kun taas maaherran vastalauseet koskivat Vevikskjæretin ja Lille Kamøyan aallonmurtajan perustamista sekä tietämättömyyttä suunniteltujen kehittämistarkoitusten vaikutuksista luonnon monimuotoisuuteen.² Tämän jälkeen kaavoitustyö pysähtyi.

¹ Ks.liite 37

² Ks.liite 33

Syksyllä 2023 kunta ilmoitti muuttavansa suunnitelmaa, koska Mowi ei saanut vuonna 2021 poikkeuslupaa Lille Kamøyen vesiviljelylaitokselle. Kunta päätti sisällyttää laitoksen alueelliseen sääntelyyn. Suunnitelmissa on perustaa laitos, jossa on 6 häkkiä ja rehuproomu ja jonka tuotanto on 3 120 tonnia MTB.

Maaherra antoi lausuntonsa muutosilmoituksesta 22.8.23 päivätyllä kirjeellä.³

Kunta järjesti 2.2.2014 päivätyllä kirjeellä toisen kuulemisen ja julkisen nähtävillä olon kaavaehdotuksesta, joka sisälsi silloin myös vesiviljelyyn varatut alueet.⁴

Maaherra antoi koordinoitun kuulemislausunnon 14. maaliskuuta 2014 päivätyllä kirjeellä. Avinor esitti lentoturvallisuuteen liittyvän vastalauseen, ja SF esitti vastalauseen, joka on esitetty tämän kirjeen johdannossa⁵.

Kunta vastasi 3. toukokuuta 2014 vastalauseisiin esittämällä ratkaisuja ja pyytämällä, että vastalauseista luovutaan.⁶

Avinor pystyi 27 päivänä toukokuuta 2014 päivätyssä kirjeessä luopumaan vastalauseestaan tietyn ehdoin.⁷

Kunta ilmoitti 28.6.24 päivätyssä kirjeessä, että se tekisi kaavoituspäätöksen maaherran kanssa käydyn vuoropuhelun jälkeen maaherran ratkaisemattoman vastalauseen kanssa ja pyytäisi sen toimittamista ministeriölle ilman edeltävää sovittelua.⁸

Gamvikin kunnanvaltuusto viimeisteli ja hyväksyi Normannsetin satama- ja teollisuusalueen tarkistetun aluemääräyksen vaikutustenarviointeineen kokouksessaan 9.7.2014, asia 73/24, ja pyysi samalla, että asia lähetetään ministeriöön lopullista päätöstä varten ratkaisemattomien vastalauseiden osalta.⁹

4. Maaherran vastalause

Seuraavassa on lainaus maaherran 14. maaliskuuta 2014 päivätyssä kirjeessä esittämästä vastalauseesta:

Ympäristövaikutukset ja väitteiden perusteet

Suunnitelman vesiympäristöön ja biologiseen monimuotoisuuteen kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa todetaan, että toimenpiteen (vesiviljelyalue) toteuttamisella on kokonaisuutena merkittävä kielteinen vaikutus, mukaan lukien merkittävä vaikutus (--) lintujen, anadromisten kalojen ja vesistöjen alateemoihin. Useita vaikutusten arvioinnin luvussa 11 esitetystä ennakoituista ja lieventävistä toimenpiteistä ei saa määrätä suunnitelmassa.

Kaavaluonnoksessa ehdotettua vesiviljelyaluetta ei voida toteuttaa ilman merkittäviä kielteisiä seurauksia luonnonympäristölle, mikä on vastoin ympäristöalan kansallisia intressejä, vrt. KLD:n vastalauseen kiertokirje T-2/16. Tämän vuoksi maaherra vastustaa Normannsetin aluevaraussuunnitelmaa.

Gamvikin kunta on yhdessä Tenon, Berlevågin ja Båtsfjordin kuntien kanssa ilmoittanut käynnistävänsä kuntien välisen rannikkoalueita koskevan suunnitelman. Siksi on valitettavaa, että on olemassa rinnakkaisia suunnitteluprosesseja, joissa tutkitaan ja ehdotetaan uusia vesiviljelyalueita. Rantavyöhykesuunnitelmassa kunnalla on mahdollisuus tehdä todellisia arvioita kokonaisvaikutuksista ja vaihtoehtoisista sijoituspaikoista, vrt. vaikutustenarviointia koskevien asetusten 19 §:n toinen momentti ja 21 §:n kolmas momentti sekä vesiasetuksen 12 §.

³ Ks. liite 30

⁴ Ks. liite 29

⁵ Ks. liite 25

⁶ Ks. liite 6

⁷ 7 Ks. liite 21

⁸ Ks. liite 20

⁹ Ks. liite 19 ja liitteet 1 ja 2

1) Vesiviljely Lille Kamøyalla - seuraukset linnuille

Lille Kamøya on linnustolle erittäin arvokas sekä levähdys- että pesimäalueena. Ympäröivät merialueet ovat tärkeitä ruokailualueita. Se on elinympäristö useille punaisella listalla oleville lintulajeille. Nämä ovat lajeja, jotka ovat vaarassa kuolla sukupuuttoon Norjassa.

Vaikutusten arvioinneissa todetaan, että täällä pesii 500-1000 paria harmaalokkeja (vaarantunut VU), 40 paria pesiviä pikkukajavia (EN), 30 paria merimetsoja (NT) ja 20 paria haahkoja (VU). Saarta käyttää levähdyspaikkana ja todennäköisesti myös pesii 70 riskilää (NT). Tämä on erittäin tärkeä pesimäpaikka punaisella listalla oleville lintulajeille, ja ympäröivät merialueet ovat tärkeitä lintujen ravinnonhankintapaikkoja pesinnän aikana ja sen jälkeen, kun poikaset ovat lähteneet pesästä.

Kalankasvatuslaitokset voivat vaikuttaa kielteisesti linnustoon häiritsemällä niitä perustamisvaiheessa. Toimintavaiheessa laitos valloittaa lintujen elinympäristöjä, joihin häkit perustetaan, ja häiritsee lintuja liikenteellä ja veneliikenteellä sekä ravinnepäästöillä ja vesiviljelyssä käytettävillä ympäristölle vaarallisilla kemikaaleilla. On olemassa riski, että Lille Kamøyalle suunniteltu laitos syrjäyttää punaisen listan lintulajeja Lille Kamøyaa ympäröivien merialueiden optimaalisilta ruokailualueilta vähemmän optimaalisille ruokailualueille.

Tämän seurauksena ravinnon saatavuus heikkenee ja ravinnonhankinnan energiantarve kasvaa. Laitos voi myös aiheuttaa sen, että linnut lopettavat pesinnän Lille Kamøyalla. Lähistöllä on vain vähän muita alueita, jotka voivat korvata tämän saaren pesimäpaikkana.

Tutkimukset ovat osoittaneet, että sorsat, joita veneet häiritsevät useita kertoja päivässä, joutuvat kuluttamaan huomattavasti enemmän ravintoa päivässä kompensoidakseen veneiden väistelyn kuluttaman energian. Toimintaan liittyvä veneliikenne voi vaikuttaa haahkoihin ja aiheuttaa useiden satojen metrien pituisen lentoreaktion. Lintujen uiminen poispäin kuluttaa paljon energiaa.

Vaikutusten arviointi osoittaa, että Lille Kamøyän vesiviljelyn vaikutusalue vaikuttaa osa-alueisiin, joilla on keskisuuria tai erittäin suuria arvoja biologisen monimuotoisuuden ja vesiympäristön kannalta. Lintujen osa-alueella on erittäin korkea arvo, ja sen tila heikkenee, mikä aiheuttaa merkittäviä kielteisiä vaikutuksia.

Suunnitelmaluonnoksessa ehdotetaan 100 metrin etäisyydelle merestä ulottuvan vyöhykkeen sääntelemistä ja liikennekieltoa lintujen kannalta haavoittuvana aikana huhtikuusta heinäkuuhun. Tämä ei riitä vähentämään linnustoon kohdistuvia kielteisiä vaikutuksia. Kaikki Lille Kamøyalla pesivät tai levähtävät lajit käyttävät saaren ympärillä suurempia alueita kuin 100 metrin etäisyys. Harkinta-alueen on perustuttava siihen, miten linnut käyttävät merialueita, eli alueeseen, jota linnut käyttävät ympäri vuoden ja joka on riittävän laadukas sekä pesimäaikana että syksyllä ja talvella.

Monet merilintulajit ovat nykyään voimakkaassa taantumassa. Punaisen listan lajeja uhkaa sukupuutto Norjassa. Lille Kamøyän ympäristössä levähtää, pesii ja ruokailee useita punaisella listalla olevia lintulajeja. Tämä on tärkeä elinympäristö Norjassa sukupuuttoon kuolemissa uhan alla oleville linnuille. Kehotamme kuntaa ottamaan vastuun linnustosta eikä suunnittelemaan vesiviljelyä, joka aiheuttaa lisärasitusta jo nyt uhanalaisille lintulajeille. Maaherra vastustaa Lille Kamøyalle suunniteltua vesiviljelylaitosta, jos suunniteltu toimenpide säilytetään/päätetään.

Haluamme myös huomauttaa, että linnut tulevat vaikuttamaan myös kalanviljelylaitoksiin, jotka perustetaan lähelle pesimä- ja ruokailualueita. Kun kalanviljelylaitosta suunnitellaan sellaisen paikan ruokailualueelle, jossa pesii niin paljon merilintupareja, on odotettavissa kielteisiä vaikutuksia laitoksen toimintaan. Merellä on suuri määrä lintuja, jotka voivat aiheuttaa haasteita kalankasvatukselle, sillä linnut syövät kaloja, jäävät kiinni verkkoon ja lisäävät laitokseen jätteitä ja loisia.

Ehdotettu vesiviljelyalue Lille Kamøyalla on ristiriidassa uhanalaisten merilintulajien etujen kanssa, jotka kuuluvat luokkiin "EN - erittäin uhanalaiset" ja "VU - haavoittuvat", sekä niiden elinympäristön etujen kanssa, joiden suojeleminen on kansallisen hallinnon edun mukaista, vrt. KLD:n vastalauseen kiertokirje T-2/16, kohta 3.6. 3.6. Maaherra vastustaa näin ollen ehdotettua vesiviljelyaluetta.

2) Vesiviljely Lille Kamøyalla - seuraukset anadromisille kaloille

Ehdotettu vesiviljelyalue on ristiriidassa anadromisten (lohikaloja kantavien) vesistöjen kanssa. Kolmelle lähimmistä anadromisista vesistöistä, Futelvalle, Sandfjordelvalle ja Risfjordvassdragetille, on vahvistettu laatuvaatimukset luonnonlohille, joiden tila on huonompi kuin hyvä (kohtalainen Futelvalle/Sandfjordelvalle ja huono Sandfjordelvalle). Sandfjordelvan tila on kohtalainen ja Risfjordelvan tila huono, koska siellä on karanneita viljeltyjä kaloja (geneettinen eheys). Lisäksi Mehamnelta on merittävien osalta laatuvaatimusten mukaan huono. Tämä tarkoittaa, että vähintään hyvän tilan tavoite, ks. laatuvaatimuksen art. 3, ei ole saavutettu.

Lohiin kohdistuvien kielteisten vaikutusten lisäksi läheisissä vesistöissä on merittävien ja nieriäkantoja, jotka ovat erityisen alttiita Normannsetin vuonossa sijaitsevan vesiviljelylaitoksen aiheuttamille lohitäiden vaikutuksille, koska ne viettävät pitkiä aikoja vuonon alueella ravinnonhankinnassa. Lisäksi vesiviljelyalue voi vaikuttaa lohikantoihin sekä Tenovuonossa että Varanginvuonossa, joista useat ovat kansallisia lohijokia ja joiden laatuvaatimukset ovat useissa tapauksissa huonommat kuin hyvät.

Vaikutusalueen arviointi

Vaikutusten arviointi perustuu liian kapeaan vaikutusalueeseen. Vesiviljelyalueen vaikutuksia neljään naapurivesistöön on arvioitu: Futelva, Sandfjordelva, Mehamnelta ja Risfjordvassdraget. Vesiympäristöä ja biologista monimuotoisuutta koskevassa vaikutustenarvioinnissa (6.3.3. kohta) todetaan kuitenkin, että vesistövaikutusten arvioinnissa ei ole otettu huomioon vesistövaikutuksia. 6.3.3 vesiympäristöä ja biologista monimuotoisuutta koskevan vaikutustenarvioinnin kohdassa 6.3.3 kuitenkin osoitetaan, että vaikutusalue karanneiden osalta on noin 60 km:n etäisyydellä laitoksesta ja lohitäiden osalta 40-80 km:n etäisyydellä laitoksesta, mutta tätä tietoa ei ole yhdistetty tiettyihin vesistöihin määritellyillä vaikutusvyöhykkeillä tai arvioitu luonnonvaraista lohta koskevien laatuvaatimusten mukaisesti.

Tenon lohen on osoitettu saapuvan rannikolle idästä, lännestä ja pohjoisesta (Pohjois-Kinnin niemimaan kautta) ennen kuin se löytää kotijokensa. Varanginvuonolta tulevien lohien on osoitettu saapuvan rannikolle läntisestä suunnasta, saavuttavan rannikon juuri Nordkinnin niemimaan pohjoiskärjen kohdalla ja uivan itään rannikkoa pitkin kotijokiinsa. Saalisnäytteistä tehdyt geneettiset tutkimukset osoittavat, että Vestre Jakobselvistä peräisin olevia lohia pyydettiin pääasiassa suunnittelualueen ulommilta rannikkoalueilta sekä paikallisesti Varanginvuonolta (Kolarctic ENPI CBC, Svenning et al., 2014). Varanginvuonolla on 18 anadromista (lohta kantavaa) vesistöä, joista kolme on kansallisia lohijokia (Neiden, Komagelva ja Vestre Jakobselv). Valtaosa Varanginvuonon kannoista luokitellaan luonnonlohen laatustandardin mukaan erittäin huonoksi, huonoksi tai kohtalaiseksi. Geneettinen eheys ratkaisee luokituksen, ja tämä koskee myös kolmea kansallista lohijokea.

On tieteellisesti dokumentoitu, että Tenojoen vesistön (kansallinen lohijoki) ja Varanginvuonon (mukaan lukien Vestre Jakobselvin kansallinen lohijoki) alkuperäisten lohien vaellusreitti kulkee Nordkinnin niemimaan pohjoiskärjen ohi, mikä viittaa siihen, että Normannsetfjordenin vesiviljely voi vaikuttaa sieltä peräisin oleviin lohiin (lohikalat). Lisäksi maaherra soveltaa 60 kilometrin vaikutusaluetta anadromisista vesistöistä vesiviljelylaitoksista tapahtuvan karkaamisen seurausten arvioinnissa, kun suunnitelmassa on arvioitava niiden vaikutuksia. Perustelemme tätä etäisyyttä NINA-raportissa 1461, jossa viitataan esimerkkeihin viljeltyjen smolttien vapauttamisesta Imsajoen suulla, jossa suurin osa (75 prosenttia) eksoottisista kaloista ilmestyi jopa 60 kilometrin päässä Imsasta sijaitseviin jokiin (Jonsson ym., 2003). Raportissa todetaan edelleen, että jos viljelty lohiet karkaavat varhaisessa vaiheessa, voidaan olettaa, että suurin osa niistä vaeltaa jokiin 60 kilometrin säteellä siitä, mistä ne ovat karanneet.

Ehdotettu vesiviljelyalue on ristiriidassa anadromisten lohikalakantojen etujen kanssa vesistöissä, joiden laatu on huonompi kuin hyvä. Siksi vastustamme ehdotusta, ks. KLD:n vastalauseen kiertokirje T-2/16, kohta 3.6. 3.6.

3) Vesiasetuksen 12 §:n mukaisen arvioinnin puuttuminen

Kaavaehdotuksen vesiympäristöön ja luonnon monimuotoisuuteen kohdistuvien vaikutusten arvioinnin kohdassa 4.3 todetaan seuraavaa. 4.3 todetaan, että ”hakemuksen kohteena olevan toimenpiteen osalta toimivaltainen alakohtainen viranomaisen suorittaa 12 §:n mukaisen arvioinnin sekä siitä, sovelletaanko sitä, että siitä, täyttyvätkö 12 §:n edellytykset”. Tämän mukaan kunta ei ole arvioinut toimenpiteitä vesiasetuksen 12 §:n mukaisesti, vaan näyttää jättävän arvioinnit saastuttamisviranomaisena maaherralle ja vesiviljelyviranomaisena lääninhallitukselle, jos kyseessä on alakohtainen säädös.

Se, että kunta on vapautettu vesiasetuksen 12 §:n mukaisesta uusien toimenpiteiden arvioinnista vesiviljelyalueita koskevien suunnitelmien selvittämisen yhteydessä ei pidä paikkaansa.

Jos suunnitelmassa annetaan puitteet vesiekosysteemeihin kohdistuville toimenpiteille ja toiminnoille, jotka voivat vaikuttaa ympäristön tilaan, on tästä tehtävä vaikutusten arviointi ja aluevaraukset on arvioitava vesiasetuksen 12§:n mukaisesti. Näin on aina, kun on kyse meressä sijaitsevista vesiviljelylaitoksista, meressä sijaitsevista kaatopaikka-alueista, satama-alueista ja venesatamista, aallonmurtaajista jne.

Kahdessa tapauksessa, Alverin ja Brønnøyn kunnissa, oikeusasiamies on antanut hallinnolle selkeät ohjeet vesiasetuksen 12 §:n mukaisesta vesiviljelyalueita koskevasta arvioinnista aluesuunnitelmissa. Näissä tapauksissa kunnan on tehtävä vesiasetuksen 12 §:n mukainen aineellinen arviointi uusille tai muutetuille vesiviljelyalueille, vaikka 12 §:n mukainen arviointi on tehtävä myös vesiviljelylain mukaisella lupatasolla ja saastuttamislupaa varten.

Vesien ympäristön tilaa koskeva tietopohja löytyy Vann-Nett-tietokannasta. Tietokannassa oleva ympäristön tilan luokitus on pohjana 12 §:n mukaisille arvioinneille. Vesilain 12 §:n käyttöä koskevan lisäohjeistuksen osalta viitataan ilmasto- ja ympäristöministeriön 12.7.2021 päivättyyn kirjeeseen (saatavilla osoitteessa vannportalen.no).

Suunnitelmaehdotus ei täytä vesiasetuksen 12 §:n mukaista arviointivelvoitetta vesistössä toteutettavien uusien toimenpiteiden osalta, mukaan lukien sekä ehdotettu vesiviljelyalue että meressä tapahtuva täyttö, ja sen vuoksi suunnitelmaehdotusta vastustetaan, vrt. KLD:n vastalauseen kiertokirje T-2/16, kohta 3.7. 3.7.

5. Kunnan arvio

Kunnan yleinen arvio on, että suunnitelman sosiaaliset edut on asetettava tärkeämmiksi kuin mahdolliset luonnonympäristölle aiheutuvat haitat. Lisäksi kunta katsoo, että merkittävien ympäristövahinkojen riskiä on pidettävä pienenä, kun otetaan huomioon suunnitelmassa määrätty ehdot, eikä vesistön tilan heikkeneminen ole myöskään ennakoitavissa.

Seuraavassa on lainaus kunnan 3. toukokuuta 2014 päivätyistä vastalauseista luopumista koskevasta pyynnöstä:

Uhanalaisten lintulajien huomioon ottamisesta ja maaherran vastalauseesta

Lille Kamøyalla ja sen ympäristössä kesäkuussa 2023 tehdyssä lintukartoituksessa todettiin yhteensä kahdeksan punaisen listan lajia (harmaalokki, pikkukajava, merimetso, riskilä, haahka, merikihu, karikukko ja varpunen). Näistä pikkukajava on luokiteltu punaisen listan korkeimpaan luokkaan (erittäin uhanalainen). Vaikutusten arvioinnissa todetaan, että Pikku-Kamøya on erittäin arvokas tärkeä pesimä- ja ruokailualue useille lajeille, jotka ovat erityisen tärkeitä ja merkittäviä luontoarvojen hoidon kannalta. Vesiviljelyn oletetuilla vaikutuksilla on merkittäviä seurauksia osa-alueelle ”linnut”, ja maaherran vastalause perustuu tarpeeseen suojella kansallisesti tärkeinä pidettyjä lajeja.

Kunta katsoo, että maaherran vastalause ei vastaa Lille Kamøyän kokoa ja että saaren merkitys Norjan lintulajien sukupuuttoon kuoleminen riskin kannalta on yliarvioitu. Lisäksi katsotaan, että vaikutusten arvioinnissa esitetyillä lieventämistoimenpiteillä vältetään joka tapauksessa merkittävät

ympäristövahingot linnustolle. Maaherran ei nähdä painottaneen näitä lieventämistoimenpiteitä merkittävästi.

NINA:n raportissa vuonna 1991 tutkittiin merellä sijaitsevien vesiviljelylaitosten aiheuttaman häiriön vaikutuksia lintuihin. Raportissa todetaan yhteenvetona, että vesiviljelylaitosten aiheuttaman häiriön kielteisiä vaikutuksia voidaan vähentää toiminnan hyvällä suunnittelulla ja välttämällä häiritsevimpiä toimintoja erityisen herkkinä ajanjaksoina. Tämä voi tarkoittaa muun muassa sitä, että valitaan veneiden reitit laitoksille ja laitoksilta, jotka voidaan valita hieman eri tavoin eri vuodenaikoina.

Kun otetaan huomioon erityisesti pikkukajavien kantatilanne, olisi harkittava Lille Kamøyen pesimäpaikkojen menetyksen lieventämistä perustamalla mantereelle, kuten Veviknesetiin, niin sanottuja tiirojen hotelleja. Gamvikin kunnan arvion mukaan tällainen toimenpide helpottaisi lajin tilannetta, johon Finnmarkissa kesällä 2023 puhjennut lintuinfluenssa vaikutti erityisen paljon.

Kunta katsoo, että vastalauseen ja vaikutustenarvioinnin perusteella olisi harkittava, että kalanviljelylaitoksen perustamisen jälkeen asetetaan vaatimus tutkimuksesta, jonka tarkoituksena on seurata ja selvittää vaikutuksia linnustoon. Tällaisesta seurantasuunnitelmaa koskevasta vaatimuksesta on keskusteltu toimenpiteen omistajan kanssa, joka kannattaa sitä. Vaatimuksen tarkoituksena on varmistaa, että vesiviljelytoiminnan vaikutukset uhanalaisiin lintulajeihin eivät muodostu kohtuuttomiksi. Uskomme, että tällaisella uudella tietoon perustuvalla dokumentaatiolla on suuri merkitys Gamvikin kunnan tulevien vesiviljelylaitosten suunnittelussa, ja samalla se antaa maaherralle paremman tietopohjan vastaavia tapauksia varten.

Ehdotettu ratkaisu vastalauseeseen:

Kaavoitus- ja rakennuslain 12-7 §:n 12 kohdan mukaisesti kaavaehdotukseen sisällytetään seuraava määräys: Vesiviljelytoiminnan vaikutuksia uhanalaisiin lintupopulaatioihin, joiden elinympäristöt sijaitsevat Lille Kamøyalla ja sen läheisyydessä, on selvitettävä seurantaohjelman avulla. Ehdotus seurantaohjelmaksi on liitettävä vesiviljelylupahakemukseen, ja se oletetaan laadittavan kuulemisen jälkeen vesiviljelylain mukaisen luvan ehtona.

Johtopäätös: Gamvikin kunta pyytää uhanalaisten merilintujen seurantaohjelmaa koskevan vaatimuksen perusteella, että maaherran vastalause peruutetaan.

Anadromisten kalojen ja lohipurjojen huomioon ottaminen ja maaherran vastalause

Suunnitelman vaikutusalueella sijaitsevia alueellisesti tärkeitä anadromisia vesistöjä ovat Sandfjord ja Risfjord, minkä maaherra vahvisti 22. elokuuta 2013 päivätyssä lausunnossaan. Gamvikin kunta pitää kohtuuttomana, että maaherran viimeisimmässä kirjeessä sekoitetaan mukaan vesistöjä, joita ei mainittu, kun kunta nimenomaan pyysi ohjeita tärkeistä vesistöistä suunnitelman vaikutusalueella. Erityisen huomattavaa on se, että maaherra mainitsee seuraukset niinkin kaukana suunnittelualueesta kuin Varanginvuonossa – yli 15 kilometrin päässä. Kunnalle on käsittämätöntä, miten maaherra voi toimia tällaisilla etäisyyksillä, kun jopa lohikantojen suojelua koskevat asetukset sallivat uusien anadromisten ja merikalorien kalanviljelylaitosten perustamisen mereen 5 kilometrin etäisyydeltä kansallisista lohijoista. Jos. Maaherran etäisyysvaatimuksia sovelletaan, se merkitsee käytännössä kaikkien uusien lohikalorien vesiviljelylaitosten lopettamista rannikolla. Kunta ihmettelee, miten tämä voidaan sovittaa yhteen hallituksen vesiviljelystrategian ”Mahdollisuuksien meri” kanssa?

Kyseisten vesistöjen, Sandfjordelvan ja Risfjordelvan, tila on luonnonlohen laatustandardien mukaan kohtalainen ja huono. Vaikutusten arvioinnissa todetaan, että ne ovat keskinkertaisen arvokkaita lohen kannalta, koska ne on merkitty punaiselle listalle (NT, lähes uhanalainen). Vesiviljelyn oletetulla vaikutuksella (pahin mahdollinen skenaario) on merkittävä vaikutus vesistöön, koska luonnonvaraisten lohien laatustandardin mukaisen laatu-tekijän tila saattaa heikentyä (geneettinen vaikutus).

Lille Kamøya sijaitsee tuotantoalueen 12 koillisreunalla Länsi-Finnmarkissa. Norjan kalanviljelyä koskevassa riskiraportissa 2024 katsotaan, että suuren osan alueen luonnonlohipopulaatioiden populaatiotilanne on hyvä. Kokonaisriskiä pidetään sen vuoksi kohtalaisena, että geneettisten muutosten jatkuminen viljellyn lohien risteytymisen seurauksena johtaa luonnonlohikantojen

haavoittuvuuden lisääntymiseen tuotantoalueella 12. Tämä riski on kuitenkin kohtalainen. Kertomuksessa todetaan myös, että lohitaipäästöt tuotantoalueella 12 olivat kaiken kaikkiaan vähäisiä kaudella 2012-2022, ja alueen tartuntapaineen katsotaan olevan vähäinen. Alueen kestävyuden varmistamiseksi olisi pyrittävä pitämään karanneiden lohien määrä alhaisella tasolla, jotta voidaan vähentää riskiä karanneiden viljeltyjen lohien geneettisen risteytymisen jatkumisesta (Havforskningen 2024).

Tässä tapauksessa kunta korostaa suurta epävarmuutta, koska riski heikentymisestä on olemassa vain siinä tapauksessa, että karanneita viljeltyjä lohia pääsee karkaamaan ja että karanneet viljeltyt lohet vaeltavat jokea ylöspäin kutemaan. Vesiviljelytoimintaa koskevien asetusten, laitosten teknisiä vaatimuksia koskevien asetusten (NYTEK23) ja alan nollavisio ja keskittyminen työhön karkaamisten estämiseksi sekä karanneiden viljeltyjen kalojen poistamista koskevien asetusten (OURO) vuoksi maaherra pitää riskiä niin pienenä, että huononeminen ei ole vielä ennakoitavissa.

Vaikutustenarvioinnin tuella lohikärpässien ei katsota aiheuttavan riskiä siitä, että ehdotettu vesiviljelyalue aiheuttaisi merkittävää ympäristövahinkoa tai painetta anadromisten kalojen luonnonvaraisiin populaatioihin. Mowi Feed, joka toimittaa kalanrehua Mowi Northin laitoksille, toteaa myös Lille Kamøyen laitoksen riskinhallintatoimenpiteitä koskevassa kirjeessä, että yritys käyttää ruokinnassaan funktionaalisia mikroainesosia, kuten beetaglukaaneja ja mannaani-oligosakkarideja (MOS). Tieteellisissä tutkimuksissa on osoitettu, että tällä on suotuista vaikutus täitartuntojen vähentämiseen kalanviljelylaitoksissa. Mowi Feedin lausunto on kokonaisuudessaan liitteenä.

Toimenpiteen omistaja on jo ilmoittanut, että se aikoo toteuttaa seuraavat kaksi lieventämistoimenpidettä vähentääkseen edelleen vahinkoriskiä anadromisille kaloille ja tärkeille lohipuraille vaikutusalueella:

- 1) Vesistöjen seurannan aloittaminen ja
- 2) vesistöjen kalanpyydysten rahoittamisen tukeminen.

Gamvikin metsästys- ja kalastusyhdistys on keskustellut näistä toimenpiteistä Mowi Nordin kanssa kokouksissa. Osapuolet ovat sopineet yhteistyöstä valittujen jokien pyynti- ja seurantaohjelmassa, mikäli suunnitelma hyväksytään. Tällainen yhteistyösopimus auttaa Gamvik JFF:ää hoitamaan anadromisia vesistöjään tosiasioihin perustuvan valvontajärjestelmän avulla, joka mahdollistaa vaeltavien nokilohien pyydystämisen, ja paljon tietoon perustuvamman hallinnan avulla, jossa käytetään erityistietoja perustana kannanhallinnalle kyseisenä kautena. Gamvik JFF:n lausunto on kokonaisuudessaan liitteenä. Gamvikin kunta katsoo, että kalanpyydysten perustaminen kunnan alueella sijaitseviin lohipuruihin on tehokas ja myönteinen suojelutoimenpide puroihin tunkeutuvaa humalalohta vastaan. Tämä puolestaan vaikuttaa myönteisesti luonnonlohen kutumahdollisuuksiin vesistöissä.

Kunta katsoo, että nykyisten säännösten ja vahinkoja vähentävien lisätoimenpiteiden ansiosta merkittävät ympäristövahingot tai anadromisten kalojen ja lohipurujen tilan heikkeneminen on epätodennäköistä. Maaherra ei näytä painottaneen lainkaan lieventämistoimenpiteitä.

Johtopäätös: Gamvikin kunta uskoo, että anadromisten kalojen ja lohipurujen edut on turvattu niin, että jäännösriski on hyväksyttävällä tasolla, ja pyytää tämän perusteella, että maaherran vastalause peruutetaan.

Vesiasetuksen 12 §:n mukaisen arvioinnin puuttuminen ja maaherran vastalause

Lääninhallitus toteaa, että ehdotettu suunnitelma ei täytä vesiasetuksen 12 §:n mukaista arviointivelvoitetta vesistöön kohdistuvien uusien toimenpiteiden osalta. Tämä ei koske ehdotettua vesiviljelypaikkaa. Sekä suunnitelman kuvauksen luvussa 7.1.1 että toisen kuulemisen yhteydessä esitetyssä esityksessä arvioidaan, sovelletaanko vesiasetuksen 12 §:ää. Vastalauseen muotoilun perusteella maaherra ei näytä kuulleen muuta kuin Lille Kamøyen vesiympäristöä koskevaa YVA-selostusta.

Kunta on nyt täydentänyt vesiasetuksen 12 §:n mukaista arviointia siten, että se kattaa myös meressä olevat täyttöalueet. Täydellinen vesiasetuksen 12 §:n mukainen arviointi kaavaehdotuksen

merellä toteutettavista toimenpiteistä on liitteenä olevassa muistiossa.

Kunta lisää, että sen tietojen mukaan Finnmarkissa ei ole vesiviljelylupahakemuksia, jotka lääninhallitus olisi hylännyt vesiasetusten tai luonnonvaraisen lohen laatuvaatimusten perusteella. Kunta huomauttaa, että vesimääräykset tulivat voimaan vuonna 2007 ja laatustandardi vuonna 2013.

Laatustandardin 3 artiklan neljännessä kappaleessa todetaan, että ”jos muiden tärkeiden yleisten etujen huomioon ottaminen on tärkeämpää kuin luonnonvaraisen lohikannan huomioon ottaminen, asianomainen päätöksentekoviranomainen voi poiketa hyvän laadun tavoitteesta uutta toimintaa hyväksyessään.” Toisin sanoen laatuvaatimus ei estä päätösten tekemistä tapauksissa, joissa muiden tärkeiden yleisten etujen huomioon ottaminen on tärkeämpää kuin luonnonvaraisen lohikannan huomioon ottaminen, jolloin hyvän laadun tavoitteesta poiketaan. Vesiviljelylupia koskeva toimivaltainen päätöksentekoviranomainen on lääninhallitus.

Vaikka kunta tässä tapauksessa katsookin, että vaikutusalueen lohipurot eivät heikkene tai että ympäristötavoitteen saavuttaminen estyy (ks. liitteenä oleva muistio), maaherraa pyydetään kuitenkin ottamaan huomioon standardin 3 artiklan neljännen kappaleen tarkoitus. Kuten jäljempänä esitetään, Gamvikin kunnan arvion mukaan tapaus aiheuttaa merkittäviä sosiaalisia etuja paikallisesti ja alueellisesti turvallisuuspoliittisesta näkökulmasta.

Johtopäätös: Gamvikin kunta pyytää liitteenä olevan muistion perusteella, jossa on selvitys vesiasetuksen 12 §:n mukaisesta arvioinnista, että vastalause peruutetaan, koska arviointivaatimuksia ei ole täytetty.

Suunnitelman sosiaaliset hyödyt

Kunta arvioi, että ehdotettu suunnitelma saattaa aiheuttaa merkittäviä sosiaalisia etuja Mehamn ja Gamvikin kunnalle. Mowi Nord, joka on Lille Kamøyen sijoituspaikan hakija, on todennäköisesti ensimmäinen yritys, joka perustaa uutta toimintaa Normannsetfjordeniin, ja se on itse korostanut, että se odottaa lisäävänsä kuntaan 6-8 uutta työpaikkaa. Lisäksi kunnalle tulee paikallisten ostojen arvo ja vesiviljelyrahastosta myönnettävä vuosittainen valtiontuki (arviolta 5 miljoonaa Norjan kruunua vuonna 2024). Mowi Nord pyrkii sijoittautumaan alueelle heti, kun alue on hyväksytty kunnan kaavoituksessa, ja hallinnon arvion mukaan se voi toimia ”kättilönä” muille yrityksille ja sijoittautumishalukkuudelle erityisesti Normannsetissa ja kunnassa yleensä.

Gamvikin elinkeinoyhdistys on kommentoinut asiaa tukeakseen Mowi Nordin suunnitelmia kalanviljelylaitoksesta Mehamn-fjordenissa. Elinkeinoelämän yhdistys on selkeästi sitä mieltä, että tällaisella laitoksella on erittäin suuria myönteisiä heijastusvaikutuksia koko kunnalle, kuten suoria ja välillisiä työpaikkoja, lisääntynyttä arvonluontia paikallisesti, kiinteistöjen arvon nousua ja kunnan verotulojen kasvua. Lisäksi kunnan työmarkkinat monipuolistuvat ja uuden toimialan tarjoamat mielenkiintoiset työpaikat ovat arvokkaita. Kokemus on osoittanut, että vesiviljelyala tuo myös uutta teknologiaa ja tietämystä paikallisyhteisöille, joissa laitokset sijaitsevat. Gamvik Business Associationin lausunto on kokonaisuudessaan liitteenä.

Gamvikin kunta on haavoittuvassa väestörakenteellisessa asemassa, sillä väestön määrä vähenee ajan myötä ja väestö ikääntyy, ks. alla olevat kaaviot. Väestömäärä lähestyy vähimmäistasoa, jonka perusteella voidaan säilyttää nykyinen palveluvalikoima jne.

Kalanjalostusteollisuus, joka on perinteisesti työllistänyt paljon ihmisiä, on kärsinyt viime vuosikymmeninä huonoista olosuhteista, ja tuotanto on enimmäkseen pysähdyksissä. Kalastuskiintiöt ovat kehittyneet kielteisesti viime vuosina, ja tulevaisuudennäkymät ovat melko huonot, ks. Stortingetin kiintiöraportin käsittely. Kiintiöiden pieneneminen vaikuttaa suoraan monien Gamvikin asukkaiden tulopohjaan, mikä puolestaan vaikuttaa kunnan verotuloihin. Tämänkaltaisten heijastusvaikutusten vuoksi kunnan on siksi erittäin tärkeää auttaa antamaan kunnan elinkeino- ja työmarkkinoille lisää jalansijaa, jota lohenkasvatus uutena toimialana edustaa.

Kunnan mielestä Finnmarkin rannikon kestävien elinkeino- ja työmarkkinoiden merkitys korostuu entisestään Norjan turvallisuuspoliittisessa tilanteessa. Vuoden 2021 puolustuskomissio totesi raportissaan (NOU 2023:14) muun muassa, että Finnmarkin kielteinen väestökehitys ansaitsee

erityistä huomiota. Asuttaminen on tärkeää suvereniteetin puolustamisen kannalta ja voi nostaa sotilaallisen hyökkäyksen kynnystä.

Kuten maaherra on tietoinen, Gamvikin kunta on ROBEK-kunta ja se käy läpi rakenneuudistusprosessia, jossa ”jokainen kivi käännetään”, jotta voidaan luoda perusta kestäväälle taloudelliselle toiminnalle tulevaisuudessa. Kunta katsoo, että tilanne edellyttää, että uudelle kestäväälle liiketoiminnalle annetaan tietty etusija, kun eri etuja punnitaan keskenään. Ehdotettu vesiviljelylaitos vaikuttaa suoraan myönteisesti kunnan vapaisiin tuloihin muun muassa vesiviljelyrahaston kautta.

Viittaamme myös kunnan arvioihin suunnittelupäätöstä koskevassa suosituksessa.¹⁰

6. Maaherran kokonaisarvio ja suositus asiassa.

Tromssan ja Finnmarkin maaherra kehottaa paikallishallinto- ja uudenaikaistamisministeriötä pitämään väitteet voimassa. Seuraavassa perustelemme arviomme.

Tässä tapauksessa kysymys on siitä, pitäisikö liiketoiminnan kehittämisen huomioon ottamisen vesiviljelylaitoksille osoitetun alueen jakamisen kautta painaa enemmän kuin tässä tapauksessa sovellettavien biologiseen monimuotoisuuteen liittyvien kansallisten ja merkittävien alueellisten etujen huomioon ottamisen.

Maaherran on erityyppisissä suunnitelmissa painotettava paikallista itsehallintoa ja tehtävä kokonaisarviointi alan eduista suhteessa muihin yhteiskunnallisiin etuihin. Tässä arvioinnissa on korostettava myös suunnitelman merkitystä alueen yhteiskunnalliselle kehitykselle työllisyyden ja asutuksen kannalta.

Maaherra ymmärtää, että Gamvikin kunnalla, joka on haastavassa taloudellisessa ja demografisessa tilanteessa, on vahva halu varata uusi alue vesiviljelylle sen kokonaisvaltaisen suunnitteluprosessin kautta, joka alueasetus on ollut. Ymmärrämme myös, että kunta korostaa kyseisellä alueella mahdollisesti sijaitsevan laitoksen oikeutettuja sosiaalisia hyötyjä.

Emme kuitenkaan ole samaa mieltä kunnan kanssa siitä, että merkittävien ympäristövahinkojen riskiä on pidettävä pienenä. Emme myöskään ole samaa mieltä kunnan kanssa siitä, että vesistön tilan heikkeneminen ei ole ennakoitavissa. Nämä ovat kunnan väitteitä, jotka maaherran mielestä eivät kuulu esitetyn tietopohjan ammatilliseen kattavuuteen ja joiden hyväksyminen olisi mielestämme ristiriidassa luonnon monimuotoisuudesta annetun lain 9 §:ssä säädetyn varovaisuusperiaatteen kanssa.

Mielestämme kaavaehdotus on nykyisessä muodossaan selvästi ristiriidassa valtakunnallisesti ja alueellisesti merkittävien ympäristönäkökohtien kanssa, vrt. KLD:n vastalauseen kiertokirje T-2/16, kohdat 3.6 ja 3.7. Näin ollen olemme sitä mieltä, että on ollut oikein esittää vastalauseet ja pitää ne voimassa koko suunnitteluprosessin ajan. Ministeriön on näin ollen tehtävä lopullinen tasapainotus eri intressien välillä.

Perustelemme tätä yksityiskohtaisemmin jäljempänä:

Yleistä

Kunnan omassa vaikutustenarvioinnissa päädytään kokonaisuutena merkittäviin kielteisiin vaikutuksiin, mukaan lukien merkittävä vaikutus (--) lintujen, anadromisten kalojen ja vesistöjen osalta. Gamvikin kunnan ehdottamat lieventämistoimenpiteet eivät sovellu välttämään niitä kielteisiä seurauksia, joita vesiviljelyalueen toteuttaminen aiheuttaa luonnonympäristölle. Ehdotettuja lieventämistoimenpiteitä ei myöskään saa määrätä kaavamääräyksiä.

Maaherra on edelleen selkeästi sitä mieltä, että uusia vesiviljelyalueita olisi tutkittava rannikkoalueita koskevan suunnitelman avulla eikä yksittäisinä kaavoitusehdotuksina, jotta voidaan tehdä todellisia arvioita kokonaisvaikutuksista ja vaihtoehtoista sijoituspaikoista, vrt. sekä vaikutusten arviointia koskevat asetukset 19 §:n toinen momentti ja 21 §:n kolmas momentti ja vesiasetus 12 §.

¹⁰ Ks. liite 2.

1. Lille Kamøyalla pesivien merilintujen huomioon ottaminen

Gamvikin kunta katsoo, että maaherran vastalauseessa ei oteta huomioon Kamøyän kokoa ja että saaren merkitystä [pesimäalueena] arvioidaan "lintulajien sukupuuttoon kuoleamisen riskin" perusteella. Kunta viittaa tässä yhteydessä NINAN raporttiin 1199 ja sen suosituksiin lieventämistoimenpiteistä, kuten toiminnan vähentämisestä pesimäalueiden läheisyydessä haavoittuvina vuodenaikoina.

Kuultuaan suunnitelman laatijaa MOWI:ta kunta ehdottaa, että vesiviljelylaitoksesta Lille Kamøyän merilinnuille aiheutuvia haittoja lievennetään perustamalla "pikkukajavahotelli", joka on vaihtoehto Lille Kamøyalla sijaitseville pikkukajavien pesimäpaikoille, jotka saattavat hävitä toimenpiteen seurauksena. Lisäksi harkitaan säännöksiä, joiden mukaan vesiviljelylaitoksen perustamisen jälkeen on tehtävä tutkimuksia, jotta voidaan selvittää vaikutukset linnustoon.

On oikein, kuten kunta on todennut (ks. NINA-raportti 1199), että toimintaa olisi vähennettävä haavoittuvina ajanjaksoina kielteisten vaikutusten vähentämiseksi. Tässä viitataan kuitenkin tilanteeseen, jossa vesiviljelylaitokseen *liittyvä* toiminta, kuten veneliikenne, on pääasiallinen häiriön lähde. Vesiviljelylaitoksen ehdotettu sijainti lähellä lisääntymisaluetta ja oletetulla ruokailualueella tarkoittaa, että laitos itsessään aiheuttaa häiriötä, joka ylittää häiriön oletetun sietorajan. Laitokseen suuntautuvan ja sieltä lähtevän veneliikenteen vähentäminen ei näin ollen mielestämme itsessään lievennä pesiviin lintuihin kohdistuvia kielteisiä vaikutuksia. Tieto lintujen, myös lokkien ja ruokkien, häiriönsietokyvystä on tieteellisesti hyvin dokumentoitu, ja se on tässä tapauksessa päätöksenteon perustana, vrt. luonnon monimuotoisuudesta annetun lain 8 §.

"Pikkukajavahotellin" perustamista ei pidetä erillisenä lieventämistoimenpiteenä. Koska merilintulajiemme populaatiot ovat tällä hetkellä laskussa, on ratkaisevan tärkeää, että sopivat pesimäalueet turvataan. Jos kunta haluaa perustaa tällaisen hotellin auttaakseen erittäin uhanalaista pikkukajavaa, tämän on oltava toimenpide, joka *täydentää* nykyisten pesimäalueiden suojelua. Muut Lille Kamøyalla pesivät lajit eivät hyödy tällaisesta pikkukajavahotellista. Se ei myöskään lievennä ruokailualueiden menetystä.

Johtopäätös

Maaherra pysyy arviossaan, jonka mukaan vesiviljelytoiminnan aloittaminen Lille Kamøyalla johtaa uhanalaisten merilintulajien ja niiden elinympäristön siirtymiseen pois Lille Kamøyalta. Lintulajit on luokiteltu punaisen listan lajeiksi EN (erittäin uhanalaiset) ja VU (vaarantuneet). Tämä on vastoin kansallisia ympäristönäkökohtia, vrt. KLD:n kiertokirjeen T-2/16 3.6 kohta. 3.6. Ehdotetut lieventämistoimenpiteet eivät vähennä tätä kielteistä vaikutusta.

Siksi suosittelemme, että vastalause hyväksytään.

2. Anadromisten kalojen ja lohikalojen vesistöjen huomioon ottaminen

Stortingin tavoite lohi- ja meritaimenkantojen vähintään hyvästä tilasta, vrt. 20. syyskuuta 2013 annetut asetukset luonnonvaraisten merilohikantojen laatuvaatimuksista, art. 3, ei ole vielä saavutettu Normannsetfjordenin ehdotettua vesiviljelyaluetta lähimpänä olevissa lohikaloja kantavissa vesistöissä.

Futelvan, Sandfjordelvan ja Risfjordvassdragetin luonnonvaraisten lohikantojen tila arvioidaan laatustandardin mukaan **kohtalaiseksi ()** Futelvan/Sandfjordelvan osalta ja **huonoksi** Risfjordvassdragetin **osalta**. Sandfjord- ja Risfjordjokien luonnonlohikannat eivät täytä Stortingin tavoitteita, koska niissä on karanneita viljeltyjä kaloja (heikentynyt geneettinen eheys). Meharnelvan meritaimenkantojen tila arvioidaan laatustandardin **mukaisesti huonoksi**, kun taas luonnonlohikantojen tilaa ei ole arvioitu. Kunnan ehdottamat lieventämistoimenpiteet eivät joko ole asianmukaisia (seuranta joessa ja pyydykset kyttyrälöhien torjuntaan, viittaus MOWI:n rehutyyppiin, jonka väitetään vähentävän lohitäitä) ja/tai niitä ei voida laillisesti määrätä suunnittelumääräyksiksi.

Kunnan omassa vaikutustenarvioinnissa todetaan, että vesiviljelyalueen toteuttaminen aiheuttaa huomattavia kielteisiä ympäristövaikutuksia läheisille virtavesille. Kunnalla ei näytä olevan juurikaan halua suhtautua näihin ammatillisiin arvioihin eikä esittää ammatillisia perusteluja sille, miksi vaikutusten arvioinnin päättelystä pitäisi poiketa. Muistutamme, että kunnalla on sama selvitys- ja perusteluvollisuus, jos vaikutusten arvioinnista poiketaan.

Lisäksi ei ole arvioitu laatustandardin mukaisia vaikutuksia vesistöihin, joihin ehdotettu vesiviljelyalue tieteellisesti dokumentoidusti vaikuttaa, kuten maaherra on huomauttanut vastalauseessaan. Ei riitä, että tällaisesta arviointivaatimuksesta poiketaan sillä perusteella, että kunta pitää tällaista vaikutusalueetta "kohtuuttomana". Kunta näyttää myös sekoittavan arviointivaatimuksen ja vesiviljelyn perustamiskiellon kansallisiin lohijokiin. Olemme ainoastaan pyytäneet kuntaa tekemään vaikutusten arvioinnin laajemmalla vaikutusalueella kuin se itse on olettanut, emmekä ole viitanneet Stortingin päätöksestä johtuviin rajoituksiin, jotka koskevat kansallisia lohijordeja ja kansallisia lohijokia.

Johtopäätös

Maaherra pysyy arviossaan, jonka mukaan anadromisten lajien vesiviljelytarkoituksiin perustaminen vaikuttaa kielteisesti anadromisten kalojen (lohi, meritaimen ja meritaimen) luonnonvaraisiin populaatioihin ja lisää riskiä siitä, että Stortingin tavoitetta luonnonvaraisen lohen vähintään hyvästä tilasta laatustandardin mukaan ei saavuteta kyseisissä lohivesistöissä. Tämä on vastoin kansallisia ympäristönäkökohtia, vrt. KLD:n vastalauseen kiertokirje T-2/16, kohta 3.6. Tämä on vastoin kansallisia ympäristönäkökohtia, vrt. 3.6.

Siksi suosittelemme, että vastalause hyväksytään.

3. Vesiympäristö

Kaavaehdotuksen kuulemisen jälkeen kunta on arvioinut, sovelletaanko vesiasetuksen 12 §:ää, ks. 10. huhtikuuta 2024 päivätty muistio, joka on liitetty vastalauseen hylkäämistä koskevaan pyyntöön.

Vesiviljelyalue

Vesiviljelyalueen osalta kunta on korostanut epävarmuutta, joka liittyy esimerkiksi karkaamisriskiin ja siten kielteisiin vaikutuksiin geneettiseen eheyteen vesistöissä, joihin vaikutus kohdistuu, ja korostanut vesiviljelyalalle vesiviljelyasetuksissa asetettuja vaatimuksia, NYTEK23:a, alan nollavisiota ja keskittymistä karkaamisen ehkäisemiseen tähtäävään työhön sekä karanneiden viljeltyjen kalojen poistamista koskevia säännöksiä (OURO). Näin ollen kunta on tullut siihen tulokseen, että vesilain 12 §:ää ei sovelleta. Kunta on tässä yhteydessä arvioinut *ainoastaan* vaikutuksia läheisiin anadromisiin vesistöihin ja vaikutustekijänä *ainoastaan* karkaamiset (geneettinen eheys). Esimerkiksi ravinnesuolojen syötön vaikutusta kyseiseen vesistöön ei ole arvioitu. Arviointi vaikuttaa näin ollen hyvin puutteelliselta.

Haluamme myös kiinnittää huomiota Ilmasto- ja ympäristöministeriön 17.6.2024 Møren ja Romsdalın maaherralle lähettämässä kirjeessä (viite 23/6640) annettuun uuteen tulkintailmoitukseen, jossa todetaan, että myös vaikutukset "läheisiin vesistöihin" on arvioitava 12 §:n mukaisesti, jos uusi toiminta/interventio voi vaikuttaa. Tässä yhteydessä viitataan nimenomaisesti siihen, että 12 §:n mukaisiin arviointeihin vesiviljelyn vaikutuksista anadromisiin kaloihin [jos ne sisältyvät vesiasetusten mukaiseen laatutekijään] on sisällytettävä myös arvio siitä, miten toimenpide voi vaikuttaa läheisiin jokivesistöihin. Näin ollen 12 §:n mukaisen arvioinnin kannalta ei ole ratkaisevaa, missä vesimuodostumassa toimenpide sijaitsee ja mitkä lohikaloja kantavat vesistöt sijaitsevat vesimuodostumassa, vaan arviointiin on sisällytettävä myös lohikaloja kantavat vesistöt, joihin toimenpide voi tosiasiallisesti vaikuttaa. Ministeriö perustaa tulkintansa Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen tuomioihin asioissa C-461/13 (Bund für Umwelt v. Saksa), C-346/14 (komissio v. Itävalta) ja C-525/20 (France Nature Environnement v. pääministeri). Tältä osin viittaamme lausuntoihimme, jotka koskevat tieteellisesti dokumentoituja lohen vaellusreittejä ja sitä, että vesiviljelyalue saattaa vaikuttaa anadromisiin populaatioihin sekä Nordkinnin niemimaan pohjoispuolella että lännempänä Tenovuonossa ja Varanginvuonossa. Nämä arvioinnit on sen vuoksi sisällytettävä myös vesiasetuksen 12 §:n mukaiseen arviointiin.

Meren täyttäminen

Kuten vesiviljelyalueen osalta, kunta päättlee, että vesiasetuksen 12 §:ää ei sovelleta mereen suunniteltuun täyttöön. Tässä yhteydessä viitataan kuitenkin siihen, että tätä osa-aluetta varten on

laadittava yksityiskohtainen kaavoitus suunnitelma ja että näin ollen oletetaan, että tässä suunnitteluvaiheessa tehdään lisäarviointeja vesiympäristöön kohdistuvista vaikutuksista. Maaherra on samaa mieltä tästä, vaikka se ei vapauta kuntaa siitä, että kunta tekee todellisen arvion siitä, sovelletaanko vesiasetuksen 12 §:ää myös yleiskaavoitustasolla, kuten kunta aivan oikein viittaa KLD:n oppaassa vesiasetuksen 12 §:n soveltamisesta.

Johtopäätös

Kunta on arvioinnissaan pyrkinyt ainoastaan kumoamaan vaikutusten arvioinnin johtopäätökset suunnitellun vesiviljelyalueen ja meren täyttämisen vaikutuksista vesiympäristöön ilman, että kunnan arvioinnit olisivat ammatillisesti perusteltuja. Suunnitellun toiminnan tiedossa olevista, tieteellisesti dokumentoiduista vaikutuksista ei ole tehty minkäänlaista arviota suhteessa vesistön luonteeseen, ympäristön tilaan ja ympäristötavoitteisiin eikä minkäänlaista ammatillista arviota siitä, miten suunnitellut vaikutukset voivat tosiasiallisesti vaikuttaa vesistöön, kuten kunnalla on vesiasetuksen 12 §:n mukaan velvollisuus tehdä.

Siksi suosittelemme, että vastalause hyväksytään.

Terveisin

Toril Feldt (e.f.)

Avustava maaherra

Gaute Sletteland

Vanhempi neuvonantaja

Asiakirja on sähköisesti hyväksytty

Kopiot:

GAMVIKIN KUNTA

Postboks 174

9770

MEHAMN

TROMSSAN MAAKUNTA

Postboks 6600

9296

TROMSØ

Liiteluettelo

Keskeiset suunnitteluasiakirjat ja tietopohja:

Nro	Sisältö	Päiväys
1	Hyväksytyn kaavoitus suunnitelman toimittamista koskeva kirje	10.07.24
2	KST:n suositus kaavan viimeistelyä varten	09.07.24
3	Hyväksytyn suunnitelman määräykset	09.07.24
4	Hyväksytty kaavakartta	21.12.23
5	Hyväksytyn suunnitelman kuvaus	07.01.24
6	Kunnan vastine vastalauseisiin jne.	03.05.24
7	Riski- ja haavoittuvuusanalyysi (ROS)	02.01.24

8	Biologisen monimuotoisuuden vaikutusten arviointi	07.01.24
9	Kulttuuriarvojen vaikutusten arviointi	10.09.19
10	Maisemavaikutusten arviointi	06.11.19
11	Poronhoitoon kohdistuvien vaikutusten arviointi	15.11.19
12	Ulkoiluun ja lapsiin/nuoriin kohdistuvien vaikutusten arviointi	25.10.19
13	Yleiset VA-arvioinnit	26.04.18
14	Tekninen tiemuistio	Ei päiväystä
15	Vaikutustenarviointi luonnon monimuotoisuudesta ja vesiympäristöstä	15.11.23
16	Merilintujen kartoitus	23.11.23
17	SNA:n muistio 22/2023 (uuden kalankasvatuspaikan perustamisen arviointi).	Ei päiväystä
18	Vesilain 12 §:n mukainen arviointi	10.04.24
19	KST:n kokouspöytäkirjat	09.07.24

Muut asiakirjat:

Nro	Sisältö	Päiväys
20	Tiedonanto siitä, että kunta pitää päätöksen voimassa.	28.06.24
21	Avinor luopuu ehdoista vastalauseestaan.	24.05.24
22	Kunnan vastaus vastalauseeseen	03.05.24
23	Kalastusviraston lausunto	15.03.24
24	Maakuntahallinnon lausunto	12.03.24
25	SFTF:n koordinoitun kuulemisen lausunto ja väitteet	14.03.24
26 (a-d)	Avinorin lausunto väitteineen	28.02.24
27	Norjan rannikkohallinnon lausunto	07.02.24
28	Norjan tielaitoksen lausunto	16.02.24
29	Kunnan kuulemiskirje toisen kerran järjestetty kuuleminen ja julkinen tarkastus	02.02.24
30	SFTF:n lausunto kaavaehdotuksen muutosilmoitukseen	22.08.23
31a,b	YVA luonnonympäristö tarkistettu	07.01.21
32 a-d	Ilmoitus Lille Kamøyen vesiviljelypaikkaa koskevan kaavaehdotuksen muuttamisesta	03.07.23
33	SFTF:n koordinoitu kuulemislausunto ja vastalause	30.04.20
34	Norjan rannikkohallinnon lausunto	27.04.20
35	Norjan tielaitoksen lausunto	24.04.20
36	Avinorin lausunto ja vastalause	17.04.20
37	Kunnan kuulemiskirje Ensimmäinen kuuleminen ja julkinen kuuleminen	02.03.20